

TEXTOS D'ANTHONY GIDDENS

1.

Una amiga meva estudia la vida rural de l'Àfrica central. Fa uns anys va fer la seva primera visita a una zona remota a on va dur a terme el seu treball de camp. El dia que va arribar la van convidar a una casa local per passar aquella primera vetllada. Ella esperava descobrir alguna cosa sobre els passatemps tradicionals d'aquesta comunitat aïllada. Però enlloc d'això, es va trobar amb la pel·lícula *Instint Bàsic* en el vídeo domèstic. Aquesta pel·lícula, en aquell moment, encara no havia arribat als cines de Londres.

Anècdotes com aquesta revelen un fet important sobre el nostre món. I no són aspectes trivials. No és rellevant només el fet que la gent afegeixi parafernàlia moderna (vídeos, aparells de televisió, ordinadors personals, etc) a les seves vides. Vivim en un món de transformacions que afecten a quasi tots els aspectes de la vida quotidiana per bé o per mal tots ens veiem empesos cap a un ordre global que ningú comprèn del tot però que fa que tots notem els seus efectes.

Probablement la paraula *globalització* no és especialment atractiva o elegant. Però ningú que vulgui entendre les nostres perspectives en el món actual no pot ignorar-la. Viatjo molt arreu del món i no hi ha un sol país en el qual la globalització no sigui exhaustivament discutida.

2.

El nivell de comerç mundial és avui molt més gran que mai i comprèn un espectre molt més ampli de béns i de serveis. Però la diferència més gran l'hem de buscar en el nivell de fluxos financers o de capitals. Tan lligada com està al diner electrònic –diner que existeix només com a dígit en ordinadors-, l'economia mundial actual no es pot comparar amb la de cap època anterior.

En la nova economia electrònica global els gestors de fons, els bancs i les empreses i els milions d'inversors individuals poden transferir quantitats enormes de capital d'un lloc del món a un altre només amb el botó d'un ratolí. En fer-ho, poden desestabilitzar aquelles economies que semblaven molt sòlides i a prova de bomba.

El volum de transaccions econòmiques mundials es mesura normalment amb dòlars nordamericans. Per a la majoria de les persones, un milió de dòlars són molts diners. Si mesurem aquesta quantitat com un feix de bitllets de cent dòlars, faria un gruix de cinquanta centímetres. Cent milions de dòlars serien més alts que la catedral de St. Paul de Londres. Mil milions de dòlars mesuren quasi dos cents quilòmetres, vint vegades més que l'Everest. Però en realitat es mouen cada dia més de mil milions de dòlars en els mercats mundials de capitals.

3.

La globalització és, doncs, una sèrie complexa de processos i no un de sol. Aquests processos operen, a més a més, de manera contradictòria o antitètica. La majoria de la gent creu que la globalització simplement “traspassa” poder o influència de les comunitats locals i països a l’arena mundial. Efectivament, aquesta és una de les seves característiques. Les nacions perden una part del seu poder econòmic que han tingut. Però també és cert que es produeix l’efecte contrari: la globalització no només pressiona cap amunt sinó també cap avall ja que crea noves pressions damunt l’autonomia local. El sociòleg nordamericà Daniel Bell descriu molt encertadament aquest fenomen quan afirma que les actuals nacions es fan massa petites per poder solucionar els grans problemes però també es fan massa grans per poder arreglar els petits.

La globalització és la raó que explica el ressorgiment de certes identitats locals en diferents indrets del món. Si ens preguntem, per exemple, per què els escocesos demanen més autonomia en el Regne Unit, o per què hi ha un fort moviment separatista al Quebec, la resposta no la podem trobar només en l’àmbit de la seva història cultural. Els nacionalismes locals brollen com a resposta a les tendències globalitzadores que fan que el pes dels estats-nació més antics va disminuint.

La globalització també pressiona lateralment. Crea noves zones econòmiques i culturals dins i entre els països. Pensem, per exemple, en el cas de Hong Kong, el nord d’Itàlia o Silicon Valley, a Califòrnia. O el cas de Catalunya: aquesta regió que té com a capital Barcelona, està sòlidament integrada a la Unió Europea. És una part d’Espanya però també mira cap a fora.

4.

Els canvis que comporta la globalització responen a una sèrie de factors, alguns estructurals i d’altres més específics o històrics. Cal situar els fluxos econòmics – especialment el sistema financer mundial- com una de les forces motrius dels canvis. Aquestes forces transformadores de la nostra realitat no són forces de la naturalesa sinó que deriven de l’impuls de la tecnologia, de la difusió cultural i de les decisions dels governs de liberalitzar i desregular les seves economies nacionals.

5.

El col·lapse del comunisme soviètic ha consolidat l’evolució cap a un món global ja que cap grup significatiu de països queda fora de les connexions econòmiques, culturals, tecnològiques, etc. Aquest col·lapse no va ser casual. L’antiga Unió Soviètica i els països de l’Europa de l’Est eren comparables amb occident pel que fa al nivell de creixement fins a principis dels anys setanta. A partir d’aquest moment aquest països van quedar enrere ràpidament. El comunisme soviètic, tot posant l’èmfasi en l’empresa estatal i en la indústria pesada, no podia competir en l’economia electrònica mundial. El

control ideològic i cultural en què es basava l'autoritat política comunista no podia sobreviure en una era determinada per uns mitjans de comunicació globals.

Els règims soviètics i de l'Europa de l'Est eren incapaços d'evitar la recepció d'emissions de ràdio o de televisió occidentals. La televisió va jugar un paper molt important en les revoltes de 1989 que s'han anomenat, amb tota la raó, les *primeres revolucions televisades*. Les protestes als carrers eren observades per les audiències televisives dels altres països i, així, moltes persones sortien als carrers.

6.

La globalització, evidentment, no evoluciona equitativament i de cap manera es pot considerar totalment benigne en les seves conseqüències. Moltes persones que viuen fora d'Europa o d'Estats Units la consideren una clara occidentalització –o directament una americanització- ja que avui Estats Units és l'única superpotència amb una posició econòmica, cultural i militar dominant en l'ordre mundial. Moltes de les expressions culturals més visibles de la globalització són directament nordamericanes: Coca-Cola, Mc Donalds, la CNN... La majoria de les empreses multinacionals també estan instal·lades als EEUU. I si no són directament nordamericanes, provenen dels països rics i mai de les zones més pobres del món. Una visió pessimista de la globalització considera aquest fet com un assumpte del nord industrial i en aquest marc les societats en vies de desenvolupament del sud no hi tenen cap pes.

7.

El risc ecològic i la creixent desigualtat són els dos grans problemes que afronta avui la societat mundial. Ara bé, no val responsabilitzar només als rics d'aquesta situació. És molt important pel meu raonament constatar que la globalització és només en part occidental. És evident que els països occidentals i les societats industrialitzades tenen avui una influència molt més gran en els negocis mundials que no pas els estats més pobres però cada dia la globalització es va descentrant, no es troba sota el control d'un grup de nacions ni d'unes poques empreses. Els seus efectes es poden notar tant en els països occidentals com a la resta de països del món.

Giddens, Anthony. *Un mundo desvocado (los efectos de la globalización en nuestras vidas)*. Ed. Grupo Santillana. Madrid, 2000. (Textos adaptats)